

S oblaků do hlubin, z hlubin do nebe. Skutečným smyslem našeho života je ustavičné pátrání po čemkoli, co dokáže náš život naplňovat. Proto sestupte do podzemí, vylezte do hor, potopte se do moří, pátrejte po minulosti, sbírejte cokoli... Nikdy nezažijete větší dobrodružství!

Podzemské reálno

Možnost neuspěchaně navštívit podzemí by určitě přivítal ten, kdo by si chtěl vybavit báchorky z dětských let a konečně rozzářeným zrakem popatřit na nesmírné poklady vzácných kovů a drahokamů, nakupených horskými duchy nejen na nevidovaných hromadách v podzemních sklepeních, ale i na jimi co nejskvostněji vyzdobených všech jejich stěnách. Pro jiného však podzemní skryš bude jen dírou v zemi, která, i kdyby byla vyložena všemi poklady světa, nemůže v něm vzbudit důvěru, protože v hlubinách podzemních odjakživa sídlí tma a všelijaké potvory světla se štítící. Dodat si odvahy a sestoupit „do pekel“ pak může být ošemetný až neřešitelný problém. Vždy to bude drobet příšerné a děsivé, neboť podzemí není nadzemí, pořád jste kdesi na dně čehosi, na dně černé propasti, kde v ryk úžasu a velebení nevypuká každý. A ještě něco. Nemalujte si, že podzemní skřeti jsou houf vyjukaných mužičků, které jen tak zaženete dupnutím holinky.

Nelze ale předem propadat skepsi. Při troše štěstí by se „v podzemském paláci“ naplnil snad každý pohled údivem nad žilou rozšiřující se v obludné dutiny, kde čarokrásné krystaly metají barvitě paprsky. Nad třpytivou stěnou, kde kapičky vody zasmušile trůní ve strakatém zbarvení, jako perly v mateřské skořápce. Nad ztichlou čelbou, kde z chřadnoucího vývrtnu vyrůstá temný krápník. Co ale na první pohled upoutá – jako zlatolesklý kyz železný i měděný, stříbrolesklý kyz arzenový i stejně blyštivá slída, či démanty imitující jiskřivé a špičaté krystaly křemenné i placaté kalcitové, zdánlivé to zlato, stříbro a drahokamy – je jen klam, jen bezcenné kamení. Bohaté rudy bývají ukryty v nenápadných a nejneúhlednějších „šutrácích“, kterých si neznalý ani nepovšimne.

Ale teď vážně. Teprve uvnitř, ve změti chodeb a komor, lze pocítit, jak v tomto disharmonickém bludišti se vše přímo nadouvá trojrozměrnou tísní, které bylo nutné odolávat neustálou snahou o získání nového prostoru. S úctou a obdivem vytušíte dravý proud síly, který umožnil zdolat tak nelehký úkol. Dějinné tajemství horníků. Strávit nějaký ten čas pod zemí proto nemusí být pro nehorníky až zase tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Stačí se posadit, zhasnout světlo a jste rázem v jiném světě. Ale musíte mít dobré nervy nebo se za chvíli po...

Pro snad všechno byl stvořen člověk, jenom pro tmu ne. Ne takovou, jakou znáte, když otočíte vypínačem v ložnici a ukládáte se ke spánku. Ani takovou, jako když praskne ve sklepe žárovka. Pro absolutní tmu. Tma

... nestálo by to za to?

... otvor do vyššího patra
(komín na štolovém patře Bratrství)
(Jáchymov, 2002)

kolem vás najednou prýští z hloubení, které dozajista vede kilometry do hlubin, tma se sype ze stropu, ve kterém zeje otvor do vyššího patra. Tady je nečernější černé nic, které vidíte. Cítíte, jak se zavrtává do každického kousku vašeho těla, jak vámi prostupuje. Po chvílce se stanete součástí tmy. Bojíte se sami sebe dotknout, protože máte dojem, že nebudete mít čeho. Že vaše údy pohltila Prázdnota. Tma kolem vás houstne víc a víc, jako by se k vám plížila „Smrt“. Úžasné i děsivé je myslet na prahorní či prvohorní tmu, ve které se všechno kolem rodilo. Zvláště, když tu evidentně neexistuje čas. Není zde den ani noc, ani žádné roční období. Jenom tma. Bezedná propast bez času.

A pak to ticho. Fatální ticho. To ticho není absolutní, je absolutně zlověstné. Zprvu máte dojem, že nic neslyšíte. Pak přijde šok. Spíše vycítíte než zaslechnete gigantický tep. Vnímáte, jak nicotně vyrubané žíly pulzují v pravidelném rytmu a mimo vaše chápání se promítá absurdní představa čehosi, co dokázalo tento megasvět obrodit.

A najednou něco, co vás roztřese. Všechny smysly registrujete tlak. Nepředstavitelný tlak všude kolem vás. Gigantický tlak hory, která chce vše pohltit a strávit. Jste potravou v břiše Kyklopa.

A pak vás zcela opanují detaily. Sotva znatelný, gravitační pohyb masivu skály do té nepatrné ubohé jizvy, kterou kdosi kdysi hoře způsobil, a v níž právě sedíte. Kdesi pod vámi cosi drhne a vrže, jako by tam někdo stěhoval těžkou bednu. Všude to šustí, praská, drolí se, jako by horniny přeskupovaly tisíce zmijí. Let kapky prázdnotou vám drásá bubínky. Puk – a jako šrapnel kolem proletí kousek skály. Bum – a dobývkou se valí balvan, který se po staletí snažil udržet vratkou rovnováhu. Bitevní pole. Rány praskají, bouchají a třaskají, jak ve věčně válečné zóně. A na těle pocít, jako by se šaty prodíral Severák.

A v tom tichu, šumu, napětí i rachotů přebývají Oni. Tak neskuteční, přitom fyzicky takřka hmatatelní. Ale neuděláte to, nenatáhnete k nim ruku, nepřesvědčíte se. Vypoulené oči vám div nevyskočí z hlavy, ale krom přízraků vašich představ hmotného nic. Jste malincí, zranitelní, smrtelní, pýcha a zpupnost jsou pryč. Zbývá jen bázeň a pokora. A myšlenka na to, že je nesmíte popudit. Služebníky Země. Permona, i permoníky!

... ticho si dovolí tu a tam přerušit pouze neukázněná kapka vody
(zatopené hloubení, Jáchymov, 2004)

... jenom „kolosálně“ dokáže takto zprohýbat křemen
(tlakově provrásněný fylit ze Zlatého Kopce, 2004)

... je vůbec možné jít dál a dál do tmy?
(Jáchymov-Kozlí štola, 2002)

Přesto se hlavou honí otázky. Jen samé otázky. Je vůbec možné jít dál a dál do tmy, pořád dál do temného neznáma? Je vůbec možné zdolávat hráze věčné tmy i rachoce- ní? Je vůbec možné nepotkat démony? Otáz- ky mrazí, ale mrazí divně a lákavě. Mrazí objevitelsky. Nakonec byste vlezli i do sa- mého pekla, jen abyste ho objevili!

Na protější stěně určitě cosi zasvitlo. Pak zase, že tam zhasli. Potom se tam cosi jakoby zahýbalo. Jako by skalními spárami sestupovali sami podzemní duchové. Chcete vykřiknout, ale děs vám stáhl hlasivky. Když to už nemůžete vydržet, rozsvítíte. Vyskočí kupička záře a náhle nejste sami. Máte příte- le, který vás zbavil temného děsu. Tykadla světla ohmatala okolí a břemeno strachu je to tam. Přesto sílí pocit, že musíte ven. Na vzduch, pod stromy, modrou oblohu. Uvidět něco známé- ho, teplého, přívětivého. Hlavně pryč z Nicoty. Venku vás ale zaplaví pocit studu z čehosi nekalého, zbabělého. Nebyli jste vítáni. Špehýrkou jste zhlédli čísi cosi. Připadáte si hrozně. Nečistě. Jako nemrava.

... je vůbec možné nepotkat démony?
(Jáchymov-Důl Bratrství, 2002)

Jak by ne.

Hamtali jste ve vnitřnostech samotné Země!

... konečně, světélko na konci!
(Jáchymov, 2008)